
RINGERIKE
KOMMUNE

Kommuneplanens arealdel Informasjon om planforslaget

Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning 8. mai 2023
Ass. kommunedirektør Heming Rudrud Herdlevær

- Klimagrep
- LNF
- Næring
- Sentrumssoner og type bebyggelse
- Hønefoss

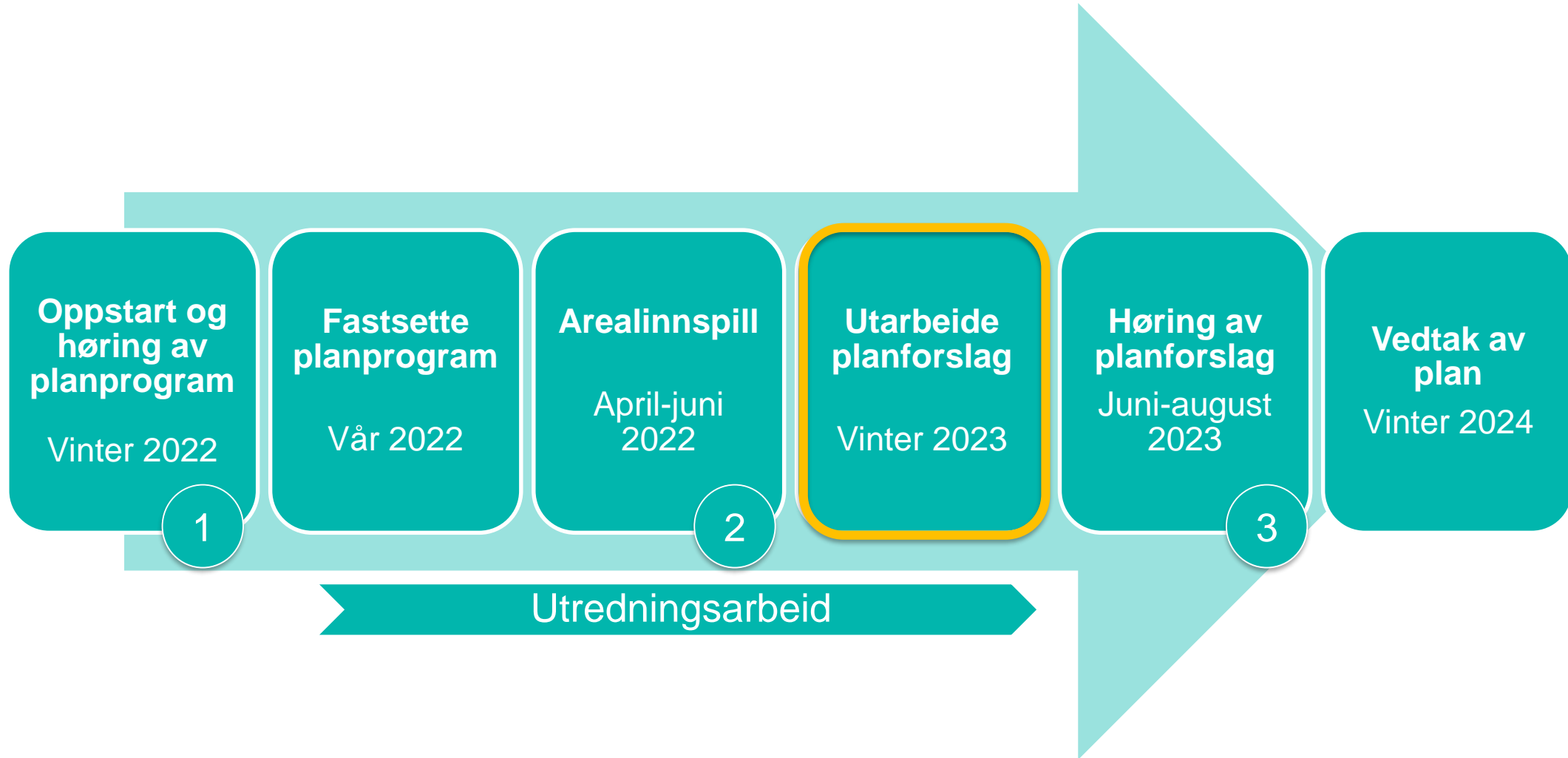

INNLEDNING

Her er vi nå

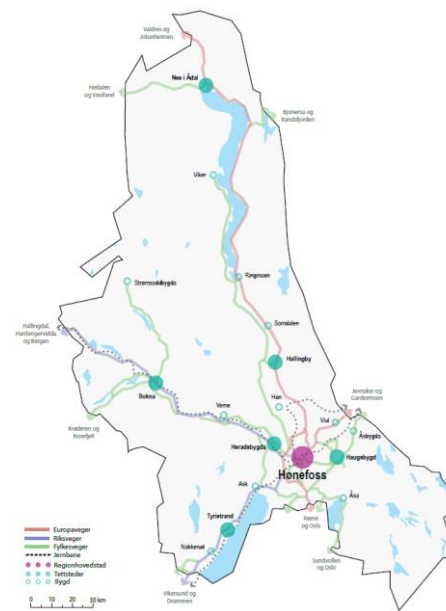
Arealdelen - verktøy for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel

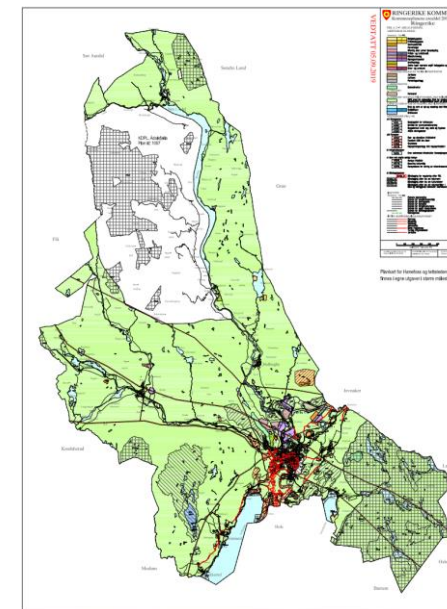
Planstrategi

Samfunnsdel

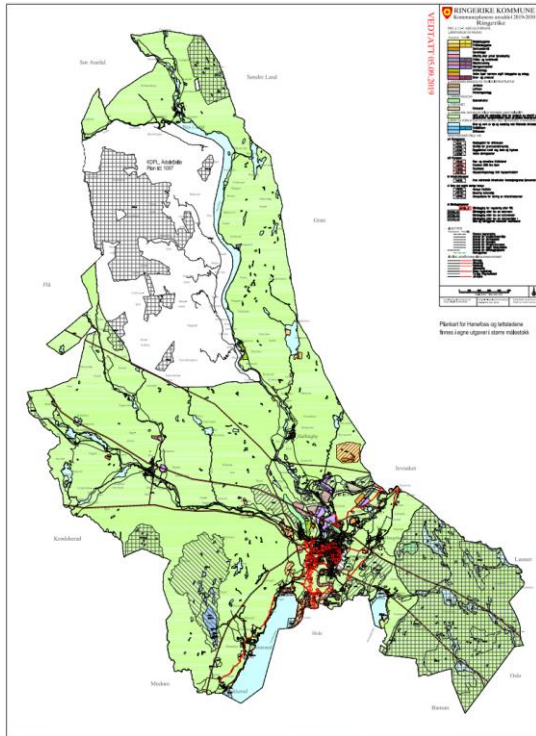
Arealstrategi

Arealdel

Planforslaget vil bestå av

Vedlegg

- Konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) av arealbruksendringer
- Kommunedirektørens forslag til endringer
- Temarapport masseforvaltning
- Arealregnskap
- Oversikt over arealreserver

Plankart

Egne utsnitt for by og tettsteder

Bestemmelser

Med retningslinjer

Planbeskrivelse

Temakart

- Temakart gående og syklende
- Temakart type bebyggelse
- Temakart brygger

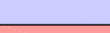

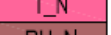
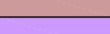
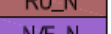

Kommuneplanen er en grovmasket plan

- Viser *hovedtrekkene* i arealdisponeringen.
- Mer detaljert i by og tettsteder.
- Detaljer avklares i reguleringsplan og byggesak.

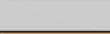

Plankartet følger nasjonale «tegneregler»

- Ulike farger for ulike arealformål.
- Hensynssoner viser spesielle hensyn som skal ivaretas når vedtatt arealbruk skal gjennomføres.
- Skiller mellom eksisterende og nye arealformål
  - Lys farge = Eksisterende arealformål
  - Mørk farge = Nytt arealformål (i denne revideringen)

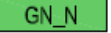

1. BEBYGGELSE OG ANLEGG

Eksisterende	Nytt	
		BA_N Bebyggelse og anlegg
		B_N Boligbebyggelse
		SF_N Sentrumsformål
		FOR_N Forretninger
		T_N Offentlig eller privat tjenesteyting
		RU_N Råstoffutvinning
		NÆ_N Næringsbebyggelse
		IDR_N Idrettsanlegg
		ABA_N Andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg
		Grav- og urnelund
		KBA_N Kombinert bebyggelse og anleggsformål

2. SAMFERDSELSANLEGG OG TEKNISK INFRASTRUKTUR

	Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur
	Jernbane
	Lufthavn
	Parkering

3. GRØNNSTRUKTUR

		GN_N Naturområde
		Tundrag
		Friområde
		Park

4. FORSVARET

	Forsvaret
---	-----------

5. LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSFORMÅL SAMT REINDRIFT

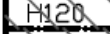

		LNF_N LNFR areal for nødvendige tiltak for landbruk og reindrift og gårdstilknytet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag
		LSB_N Spredt boligbebyggelse

6. BRUK OG VERN AV SJØ OG VASSDRAG, MED TILHØRENDE STRANDSONE

	Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone
	Småbåthavn
	Drikkevann

HENSYNSSONER (PBL§ 11-8)

a.1) Sikringssoner

	H110 Nedstagsfelt for drikkevann
	H120 Område for grunnvannsforsyning
	H130 Byggeforsbud rundt veg, bane og flyplass

- Grovsiling – 106 innspill vurdert
  - Rådmannens anbefaling - 41 innspill videre
  - Formannskapetets vedtak - 62 innspill videre
- Arealinnspillene er konsekvensutredet
- Går ikke inn på resultatene i dag

Overordnede føringer

- Kommunen har plikt til å ivareta nasjonale og vesentlig regionale interesser og føringer
  - kan gi grunnlag for innsigelse
- [Forventningsbrev](#) fra statsforvalteren 2023

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato:
01.03.2023

Vår ref:
2023/2850

Etter liste

Saksbehandler, innvalgtefon
Ina Lyse Skarvøy, 32 26 69 41

Forventningsbrev til kommunene 2023

I dette brevet til kommunene vil vi belyse nye tema og forventninger som regjeringen har til kommunene og oss for 2023. Brevet skal være med på å skape et godt grunnlag for vår dialog gjennom året.

Vi vil benytte anledningen til å berømme kommunene for innsatsen også i 2022. Vi har stor respekt for den innsatsen som legges ned i kommunene gjennom året.

De vanlige kommunemøtene skal avholdes med utvalgte kommuner. I tillegg vil vi som vanlig være åpne for møter med kommunene i ulike saker dere måtte ønske å ta opp.

Kommunenes arealplanlegging

Vi viser spesielt til vedlegget med føringer for kommunenes arealplanlegging. Disse prioriteringene tar utgangspunkt i de nasjonale forventningene og øvrige relevante styringsdokumenter. Vedlegget har et særskilt fokus på utfordringer knyttet til arealbruk i Oslo og Viken.

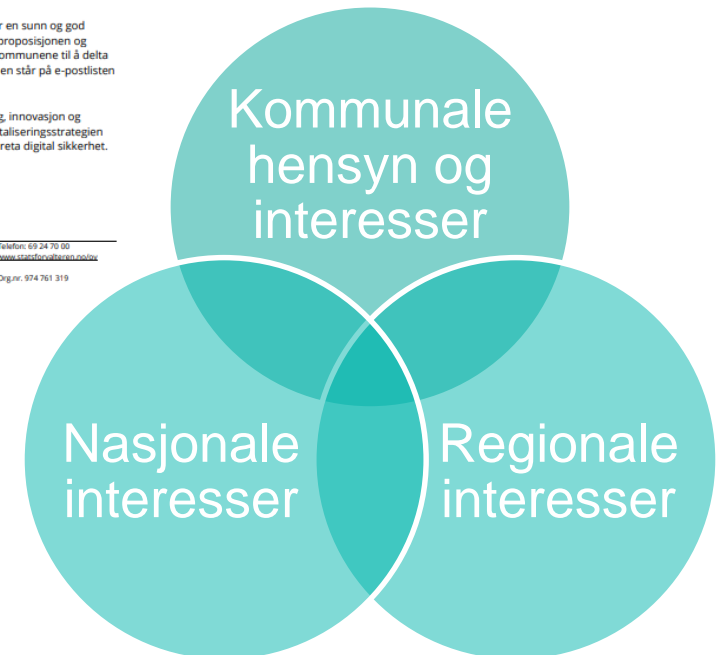
Kommunen er avgjørende for gode og likeverdige tjenester

For å møte fremtidens utfordringer, er det helt avgjørende at kommunene har en sunn og god økonomiforvaltning. Det vil komme særskilt informasjon knyttet til kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, i tillegg til løpende informasjon gjennom året. Vi oppfordrer kommunene til å delta på de informasjonsmøtene vi har og sikre at de aktuelle personene i kommunen står på e-postlisten for mottak av kommuneøkonomi-informasjon.

Kommunen må utnytte mulighetene som digitalisering gir for økt verdiskaping, innovasjon og bærekraftig utvikling. KS' og Digitaliseringsdirektoratets handlingsplan for digitaliseringsstrategien kan dere finne [her](#). I arbeidet med digitale løsninger må kommunene også ivareta digital sikkerhet. Dere kan finne råd om dette hos Nasjonal sikkerhetsmyndighet ([NSM](#)).

Oppfølging av bærekraftsmålene

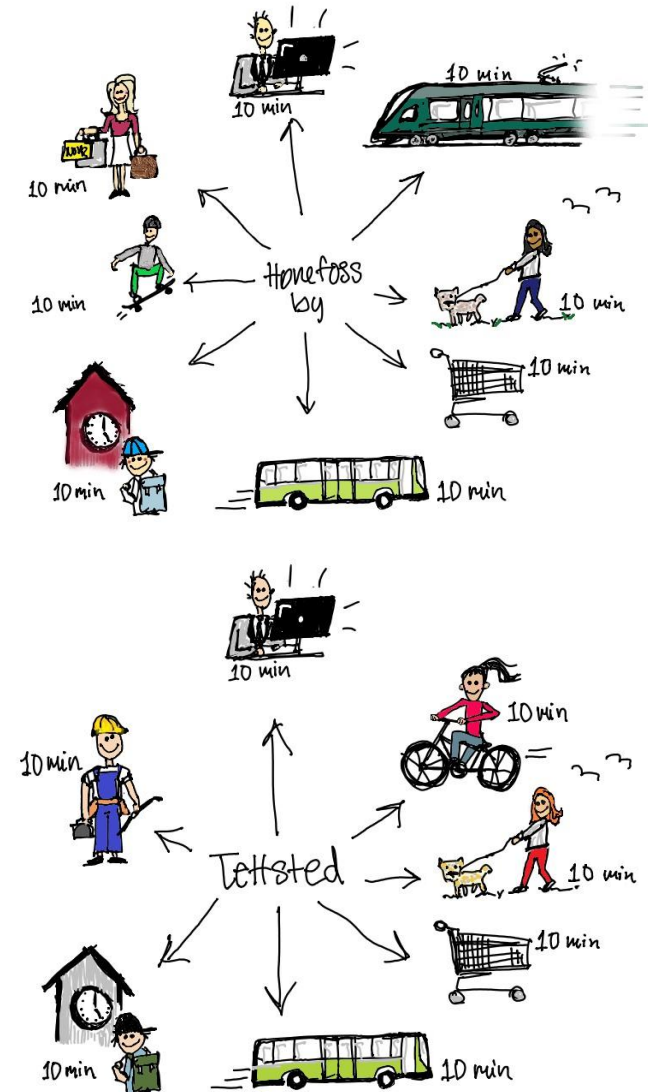
E-postadresse: stforvalteren@osloregionen.no	Postadresse: Pb 325 1502 Moss	Besøksadresse: Moss: Vogns gate 17 Drammen: Dr. Hansteinsgate 9 Oslo: Stensberggata 27	Telefon: 69 24 70 00 www.statsforvalteren.no/ov Org.nr. 974 761 319
--	-------------------------------------	---	---

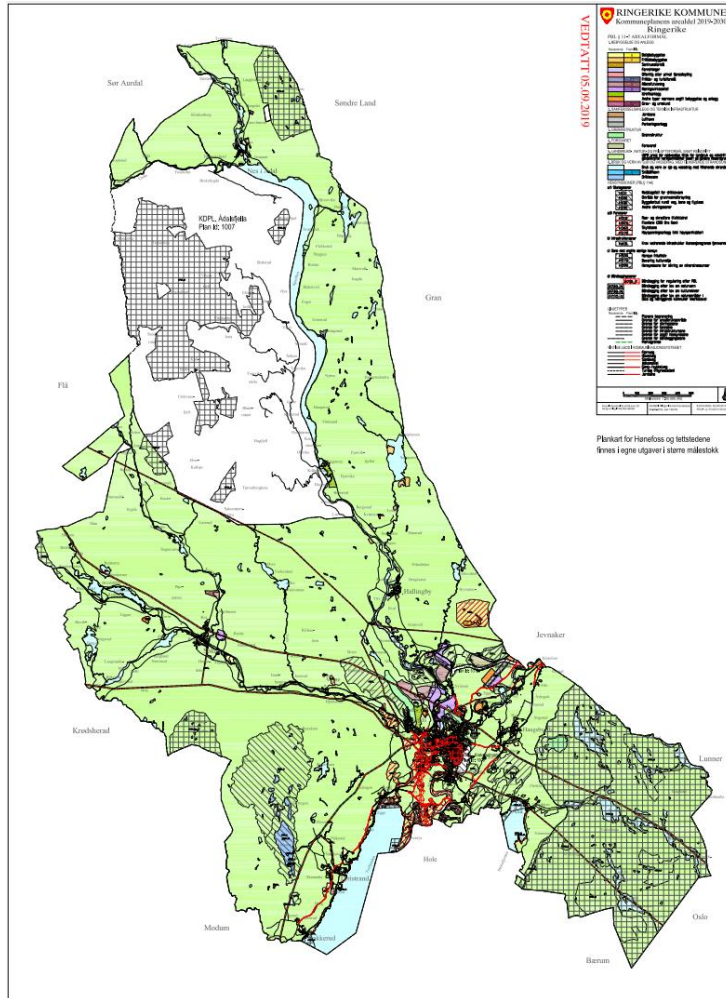
Kompakt by- og tettstedsutvikling

- Helhetlig utvikling av by og tettsteder
- Utvikling innenfra og ut
- Tilrettelegge for gående og syklende
- Gode boligsosiale forhold
- Styrke folkehelse og livskvalitet
- Samlokalisere funksjoner
- Begrense byggesonen

Vi har store boligreserver i dagens kommuneplan

- Jobber med å oppdatere oversikten over boligreserver. Bakgrunnstall vil følge saken.
- Befolkningsprognose 2035: **33 874**
+ 2635 innbyggere fra i dag.
- Arealdelen skal dekke behovet 12 år fram i tid.

Befolkning

Folketallet
2. kvartal 2022

31 239

innbyggere

Kilde
Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Beboere per husholdning[□]

2022

2,02 personer

Kilde

Familier og husholdninger, Statistisk sentralbyrå

RINGERIKE - nærmest det meste

Kommunedelplaner

Kommunedelplan	År	
Krakstadmarka	2016	Videreføres som egne kommunedelplaner. Vises som hvite områder i kommuneplanens arealdel.
Ådalsfjella (Vikerfjell)	2011	
E16 Nymoen-Eggemoen	2018	
E16 Eggemoen-Kleggerud	2013	Oppheves - innarbeides i kommuneplanen.
Gående og syklende	1995	Oppheves – erstattes av kommuneplanens temakart gående og syklende (+ samferdselslinjer i plankartet)

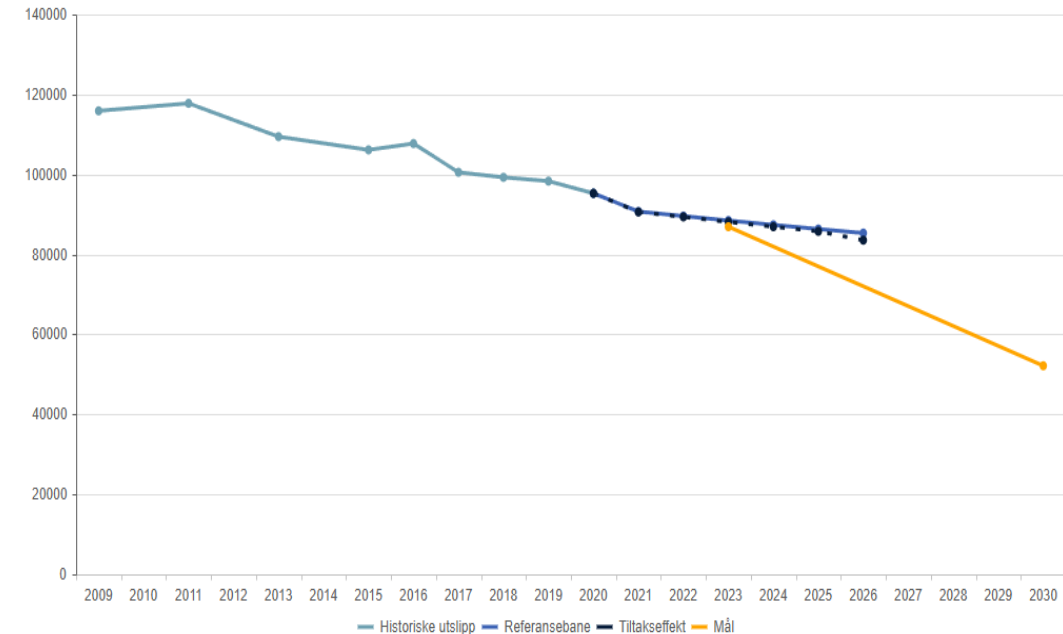
KLIMAGREP

Klimagrep i arealdelen

- Arealdelen skal legge til rette for en arealbruk som både ivaretar naturverdier og naturens karbonlagre og legger grunnlag for lavere klimagassutslipp
- Har sett på både arealbruk og bestemmelser.

Utvikling i historiske klimagassutslipp (lyseblått) og påkrevd fremtidig utvikling for å nå vårt 2030-mål (gult) – hentet fra Ringerikes klimabudsjett

Kommuneplanens samfunnsdel (2021-2030) fastsetter at Ringerikes direkte klimagassutslipp skal reduseres med 55% innen 2030, sammenliknet med 2009.

OG at vi skal forvalte vår natur slik at naturlige karbonlagre i vegetasjon og jord blir ivaretatt.

Sentrale klimagrep når det gjelder arealbruk

- Kompakt by- og tettstedsutvikling i tråd med arealstrategien er lagt vekt på både
  - i vurdering av nye arealinnspill og
  - i forslag om å endre byggeområder til LNF
- Fortetting, fremfor å åpne mange nye byggeområder
  - reduserer transportbehov og gir flere muligheten til å gå, sykle og ta kollektivt i hverdagen
  - reduserer press på utbygging av nye arealer og bevarer dermed naturlige karbonlagre i skog, myr, dyrket mark
- Arealenes viktighet som karbonlagre er (i tillegg til mange andre hensyn) tillagt vekt i vurderingen av arealinnspill, f.eks. større vekt på å ikke bygge ut i skog med høy bonitet eller myr

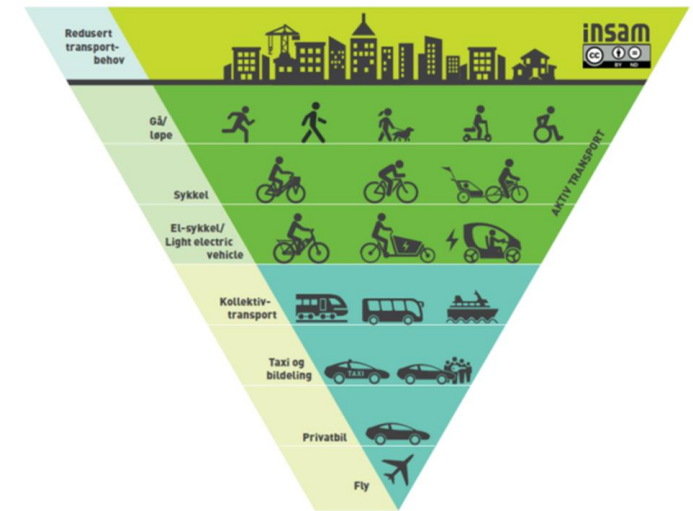

Foto: Pexels

Bestemmelser som bidrar til å redusere utslipp fra veitrafikk

- Indre sentrumssone i Hønefoss foreslås som nullvekstsone – mål om at vekst i persontrafikk skal tas med kollektiv, sykkel og gange
- Mobilitetsplaner: Tiltak for å motvirke vekst i personbiltrafikk skal foreslås i reguleringsplaner i Hønefoss, Haugsbygd og Heradsbygda + ved etablering av virksomheter med mer 50 ansatte eller utbygginger >2000m² BRA også andre steder
- Fremkommelighet for buss: nødvendig areal skal avsettes i reguleringsplaner langs kollektivakser. Retningslinje om gangveier og snarveier til holdeplasser.
- I bestemmelser om parkering: krav om etablering av lademuligheter, bl.a. ved 50% av nyetablerte parkeringsplasser ved boliger

Foto: Fra kvalitetsprogrammet til Områderegulering Hønefoss

Bestemmelser om bygge- og anleggsplasser, gjenbruk av bygg, materialvalg og energiløsninger

- Krav om at det i reguleringsplaner redegjøres om klima- og energiltak, bl.a. tiltak for:
  - å minimere energibruk og klimagassutslipp
  - begrense ødeleggelse av skog, myr, dyrka og dyrkbar mark
  - gjenbruk av eksisterende bygg eller deler av bygg
- Krav om klimagassberegninger ved oppføring av boligblokker og yrkesbygg større enn 500m² BRA –for å dokumentere forventet og faktisk effekt av tiltak
- Vurdere å fastsette bestemmelser om bruk av tre i reguleringsplaner
- Solcelleanlegg og blågrønne tak på eksisterende bygg – unntak fra søknadsplikt gitt visse kriterier

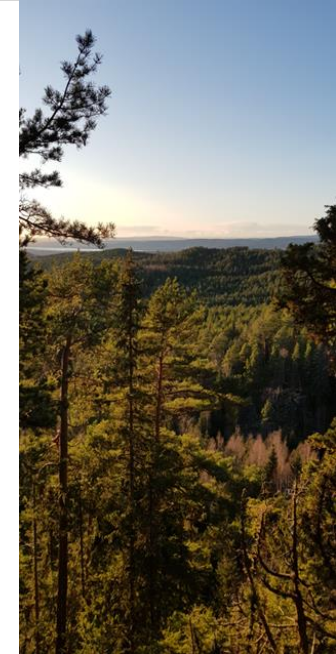
*Hov ungdomskole. Illustrasjon:
CADMAN / L2 Arkitekter*

Bestemmelser om bevaring av naturlige karbonlagre

- Forbud mot nedbygging eller annen ødeleggelse av myr.
- Ved forslag om tiltak som reduserer areal skog med middels og høy bonitet, skal det redegjøres for tiltak for å begrense tap av karbonlagring.
- I LNF: Forbud mot nedbygging og omdisponering av dyrka og dyrkbar jord som kan brukes til matproduksjon

Bilder: Ringerike kommune +
Besteforeldrenes klimaaksjon

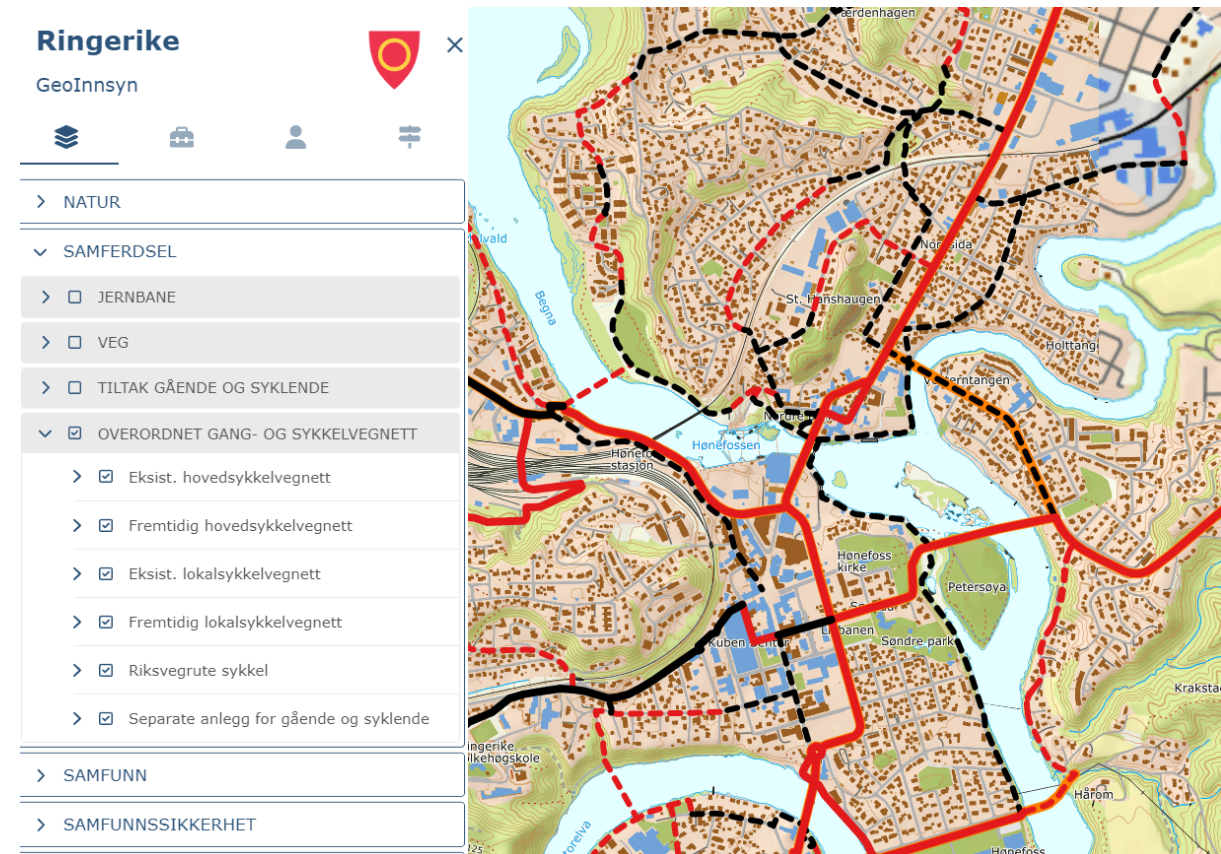

Temakart for gående og syklende

Framtidig sammenhengende gang- og sykkelveinett inn i plankart og temakart

- Temakartet viser
  - Hovedsykkelveinett og lokalsykkelveinett
  - Nåværende og framtidig
  - Separate anlegg for gående og syklende
- Erstatte kommunedelplan fra 1995
- Tilgjengelig i [kommunens kartløsning](#)
- Bestemmelser sier blant annet at
  - Temakartet skal legges til grunn i plan- og byggesaksbehandling.
  - Tiltak ikke skal være til hinder for framtidige fremkommelighetstiltak for fotgjengere, sykkel og kollektiv.
  - Retningslinje om bruk av rekkefølgekrav for å sikre areal og etablering av gang- og sykkelforbindelse i tråd med temakartet

---

Planprogrammet fastslår at vi skal vurdere å ta i bruk arealformålet

LNf SPREDT BOLIGBEBYGGELSE

LNf spredt boligbebyggelse – dagens situasjon

- Byggeforbud i LNf
  - Kun tiltak som er nødvendige for LNf-formål, samt for gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag og stedbunden næring.
  - Alle tiltak i strid med dette behandles som dispensasjonssøknader
- Bebygde boligeiendommer i LNf

Kommuneplanen – et tilbakeblikk

År	Plan	
1971	Generalplan	Viste områder for bolig og industri
1991	Ringerikes første kommuneplan	<ul style="list-style-type: none"> - Delte kommunen inn i områder med ulike bestemmelser - Angitt tall for antall boliger tillatt oppført i områdene (etter vedtatt reguleringsplan)
1999	Ny kommuneplan	Åpna for spredt boligbygging med kvoter i 14 områder
2003	Ny kommuneplan	Spredt boligbygging i kun 6 områder
2007	Ny kommuneplan	Slutt med spredt boligbygging
2019	Ny kommuneplan (gjeldende)	Videreføring

Hvorfor krav om KU for eksisterende bebyggelse?

- Nytt arealformål
- Økt utnyttelse
- Åpner for tiltak uten søknadsplikt
- Identifisere områder hvor det i dag ikke ville vært åpna for bebyggelse (ras, flom, strandsoner m.m.)

Overordna områdevis KU

- For samfunnssikkerhet må utredning tilsvare reguleringsplannivå.
- Mindre konfliktgrad ved tiltak på eksisterende boligeiendom enn ny bebyggelse i LNF

- Har vært nødvendig å avgrense.
- Avgrenset til Åsa, foreslår:
  - Ett område hvor det ikke åpnes for nye enheter, men gis bestemmelser slik at eksisterende vil slippe å søke dispensasjon fra LNF-formålet.
  - To svært begrensa områder hvor det åpnes for totalt 4 nye enheter.
- Begrunnelse
  - Vedtatt som tettsted, kun indre sentrumssone
  - Verdifullt natur- og kulturlandskap
  - Legge til rette for at flere eksisterende enheter kan kobles til offentlig V/A

Foreslår å endre om lag 1500 dekar (ca. 40 områder)

- Endres til LNF og noe til grønnstrukturformål.
- Varierende størrelse

Begrunnelser

- Store arealreserver i gjeldende planer
- Har vært avsatt i lang tid uten å bli realisert
- Andre føringer i dag enn da områdene ble avsatt
- Beliggenhet i forhold til føringer i kommuneplanens samfunnsdel.
- Ta vare på grønne områder av hensyn til bl.a.:
  - Jordvern – dyrka og dyrkbar jord
  - 100-meterssonen fra vassdrag
  - Skog
  - Naturmangfold
  - Karbonlagring
  - Helse og trivsel

NÆRING

- Samfunnsdelen og Næringsplan 2-1 gir føringer
  - Proaktiv arealforvaltning- og optimal bruk av tilgjengelige næringsarealer.
  - Legge til rette for god bruk av næringsarealer, sterke klynger og nettverk.
  - Allerede utbygde områder skal vurderes før det åpnes opp for nye.
- Arealreserver i gjeldende planverk
  - Ca. 2600 m2 ferdig regulert.
  - Ca. 1200 m2 uregulert.
- Overordna føringer om å fortette og begrense byggesonen
- Langsiktig strategi – **bedre utnyttelse av eksisterende næringsarealer.**
  - Åpne for høyere utnyttelsesgrad
  - Krever reguleringsprosess for avklaringer
- Utfordringer knyttet til infrastruktur for flere av næringsområdene.

SENTRUMSSONER OG TYPE BEBYGGELSE

Sentrumssoner inn i kommuneplanens arealdel

- Vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel
  - Foreslår noen justeringer av sonene.
  - Indre og ytre sentrumssoner for alle stedene, med unntak av Åsa som kun har en indre sone.
- Verktøy for å styre bruken av arealer jf. mål i samfunnsdelen
  - Utvikling innenfra og ut
  - Effektiv bruk av arealer
  - Jordvern
- Bestemmelser og retningslinjer til indre og ytre sentrumssoner

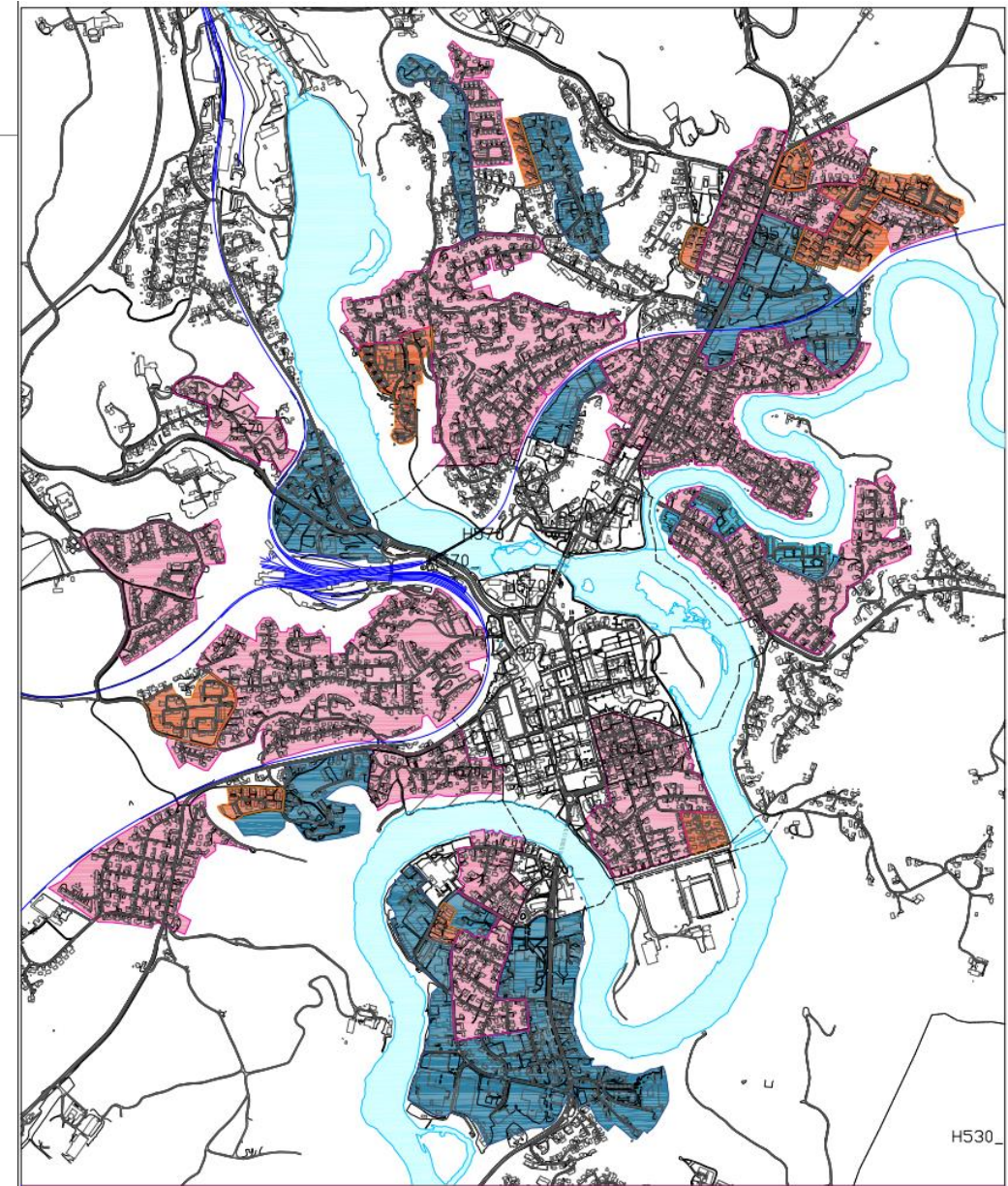
Retningslinjer for type bebyggelse

Skal være retningsgivende, skiller mellom

	A) Småhusbebyggelse
	B) Tett-lav bebyggelse
	C) Mellomstor bebyggelse
	D) Høyere bebyggelse

Hensikt: vise retning og bidra til helhet og forutsigbarhet

- Ikke lovnader om høyder eller utnyttelse.
- I de fleste tilfeller vil det være krav om reguleringsplan for konkrete avklaringer.

	A) Småhusbebyggelse		Type bebyggelse i henhold til 341_Områderegulering Hønefoss
	B) Tett-lav bebyggelse		Hensynsone bevaring
	C) Mellomstor bebyggelse		
	D) Høyere bebyggelse		

Retningslinjer for type bebyggelse

For Heradsbygda, Haugsbygd og tettstedene knyttes retningslinjer til sentrumssoner

<i>Sted</i>	<i>Indre sentrumssone</i>	<i>Ytre sentrumssone</i>
<i>Haugsbygd Heradsbygda Hallingby Sokna Tyristrand</i>	<i>Mellomstor bebyggelse</i>	<i>Småhusbebyggelse Tett-lav bebyggelse</i>
<i>Nes</i>	<i>Tett-lav bebyggelse</i>	<i>Småhusbebyggelse</i>
<i>Åsa</i>	<i>Småhusbebyggelse</i>	<i>Ingen ytre sentrumssone</i>

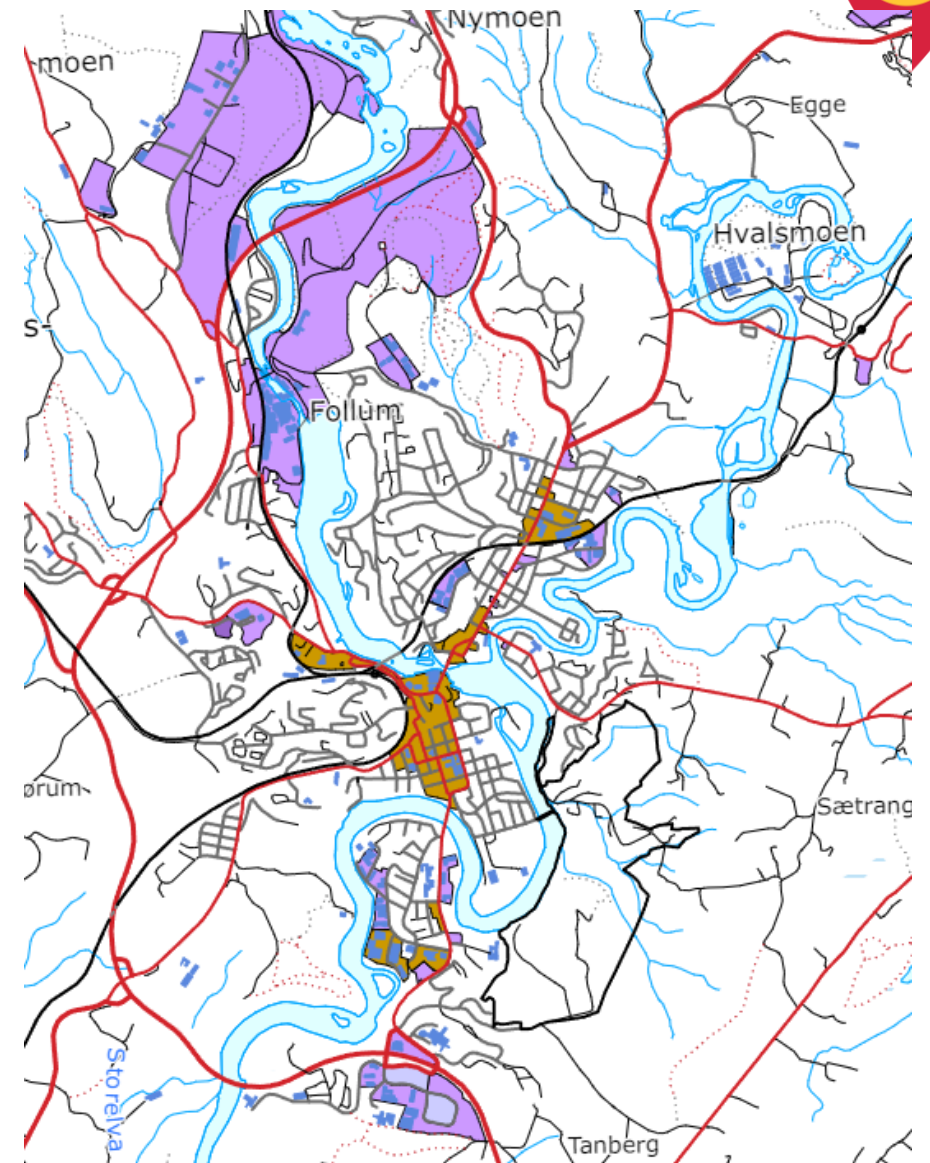
HØNEFOSS

Transformasjonsområder

- Planprogrammet sier at vi skal avklare om det er næringsområder som bør transformeres til boligformål
- Foreslår tre områder i Hønefoss
  - Asbjørnsens gate
  - Ankersgate
  - Eikli
- Oppfatter at det er bred enighet om den overordnede intensjonen.

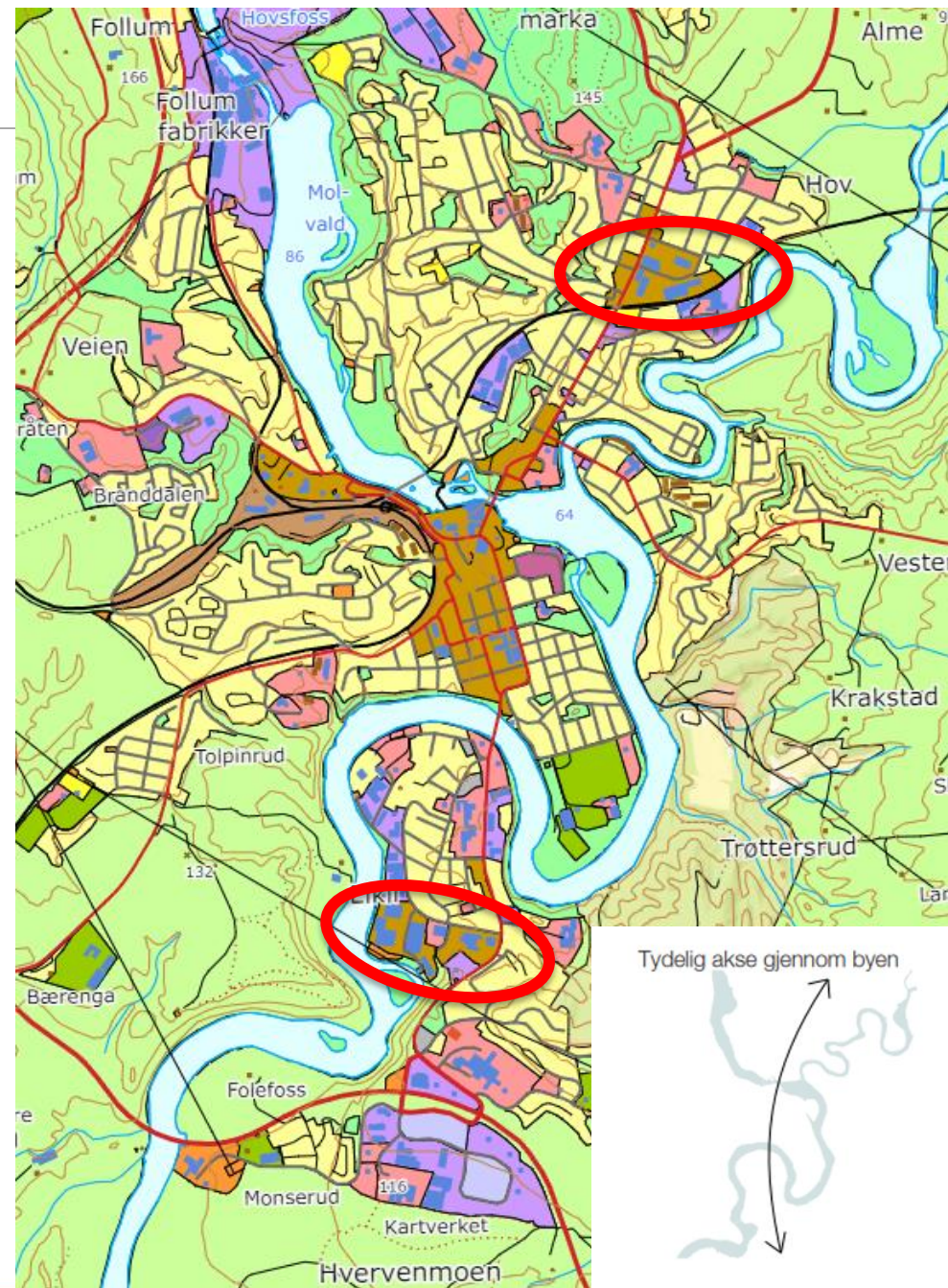

Sentrumsformål i Hønefoss

- Arealbruk i områder avsatt til sentrumsformål i Hønefoss, skal bygge opp under Hønefoss som bosted, handelsby og regionhovedstad.
- Hovedtyngden av handels-, service- og kulturtilbud skal lokaliseres til områder avsatt til sentrumsformål.

Utdrag fra dagens kommuneplanbestemmelser § 6.3

Sentrumsformål i Hønefoss

Tre områder avsatt til sentrumsformål i dagens kommuneplan.

Hønefoss sentrum

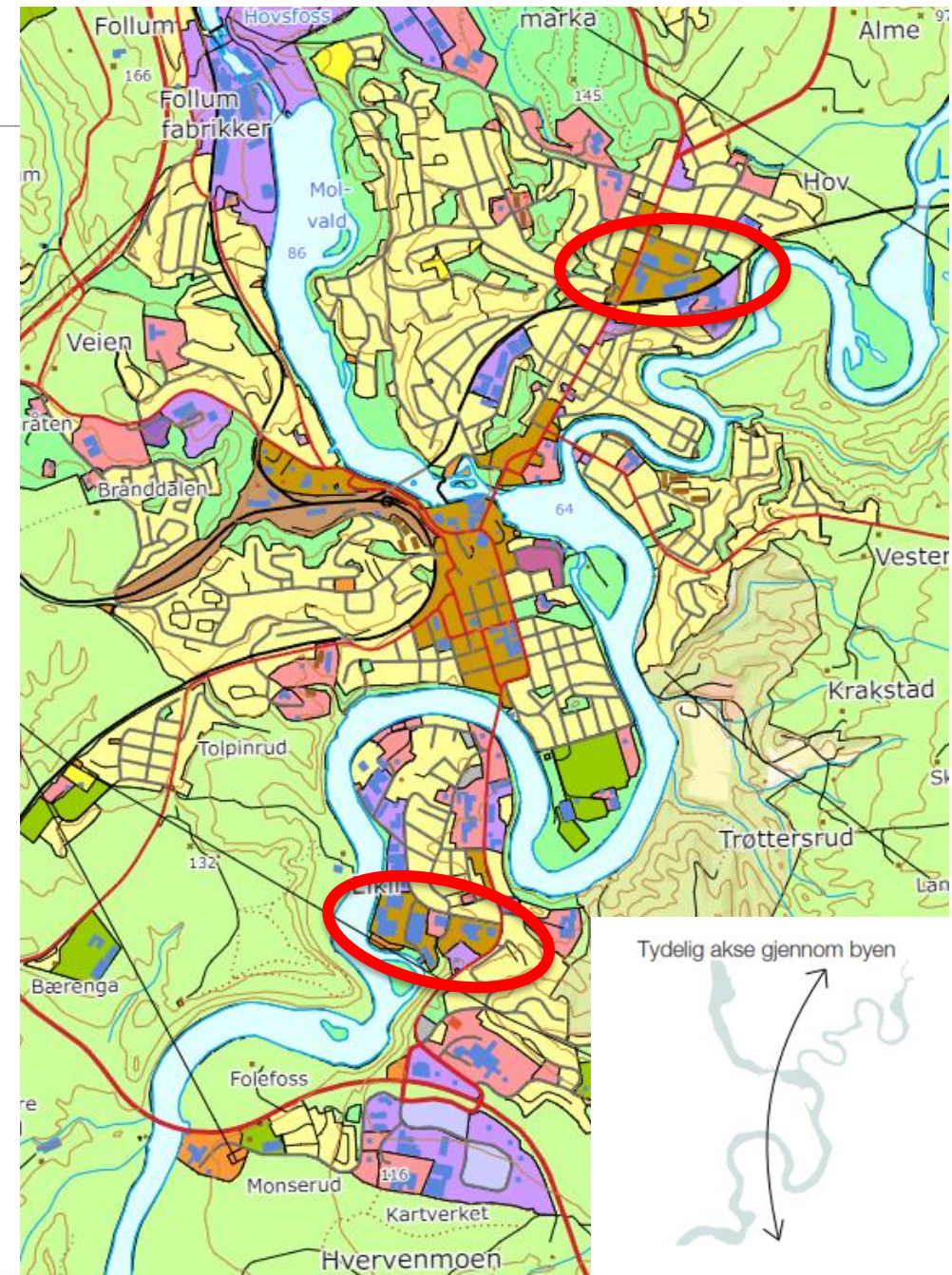
Øvre Hønengata

- Skal primært ha funksjon som lokalsenter for den nordlige delen av byen.
- Det tillates virksomheter som underbygger denne funksjonen.
- Det kan også tillates forretningsvirksomhet som ut fra plassbehov, vareutvalg og transportbehov ikke hører naturlig hjemme i sentrum.

Eikli/Dalsbråten

- Industri- og kontor- og forretningsvirksomhet som ut fra plassbehov, vareutvalg og transportbehov ikke hører naturlig hjemme i sentrum.

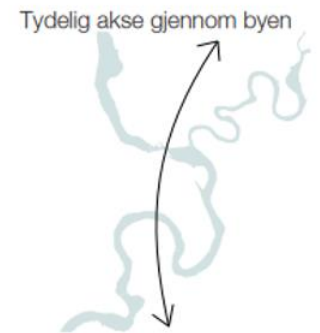
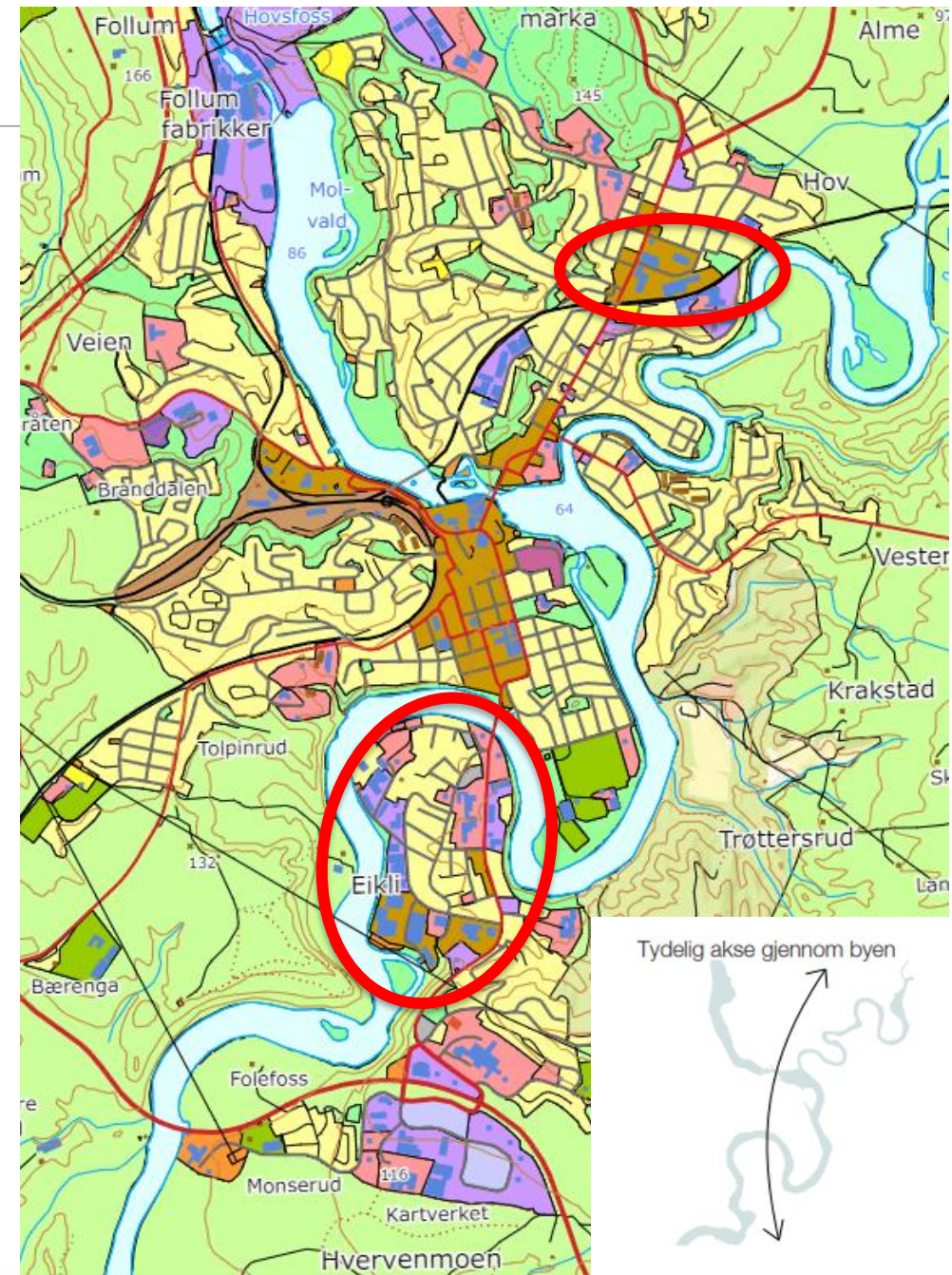
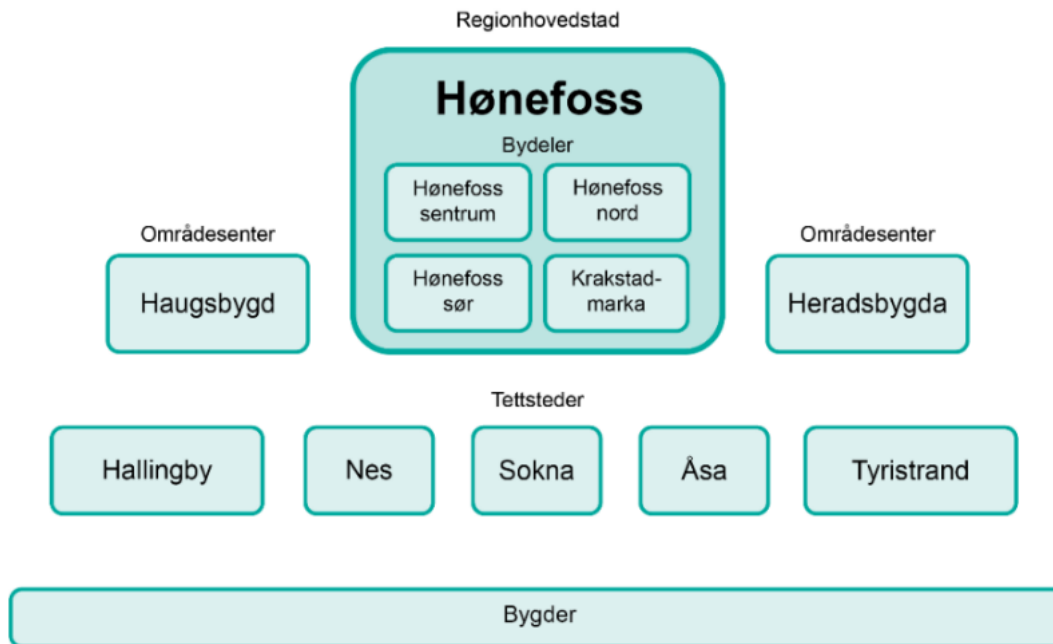
Underpunkter er hentet fra retningslinjer til områdene i tidligere kommuneplaner.

Hva skal Hønefoss sør være?

- Definert som *bydel* i kommuneplanens samfunnsdel.
- Hvordan skal bydelene samspille med resten av byen?

Foreløpige vurderinger - spørsmål som må avklares

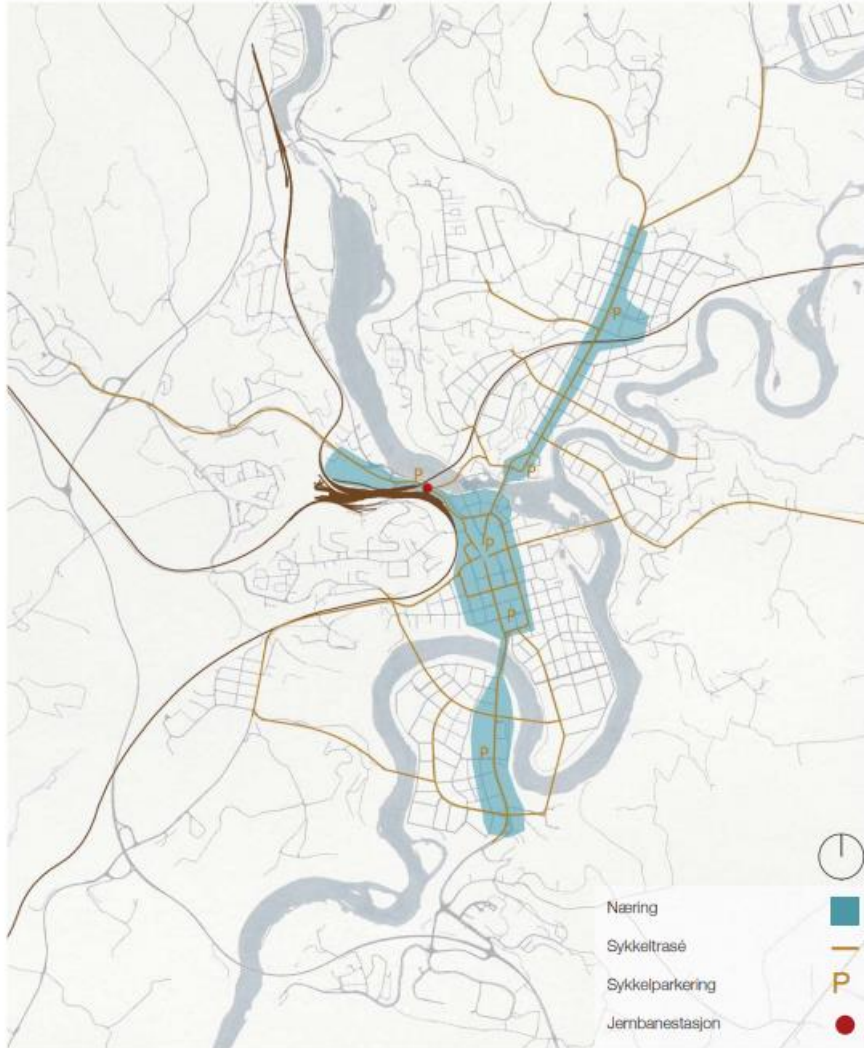

- **Forholdet til resten av byen**
  - Et område med en rekke funksjoner og brukere i dag (barneskole, barnehager, vgs., USN, studentboliger)
  - Potensial for fortetting og transformasjon (flere mennesker enn i dag)
  - Hvordan skal arealene langs Osloveien brukes?
- **Offentlige funksjoner** og kommunens egne arealbehov. (Ungdomsskole, helsebygg)
- **Boliger** - hvor, antall, boligtyper, hvor bør det ikke fortettes?
- **Næring**
  - skal det fortsatt være noe næringsvirksomhet i området? (type og beliggenhet)
  - hvor skal virksomhet som ønskes ut av området flytte?
- **Grønnstruktur** og møteplasser, elvelangs, båtutsett m.m.
- **Gatestruktur**, kvartalstruktur
- **Bebyggelsesstruktur**, type bebyggelse og tetthet
- Annen **infrastruktur**, innfartsparkering?
- **Gjennomføring** - felles planlegging, trinnvis utbygging, grunneiersamarbeid, bidrag til infrastruktur m.m.

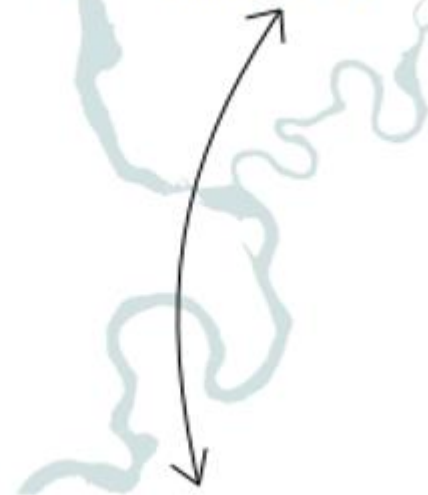

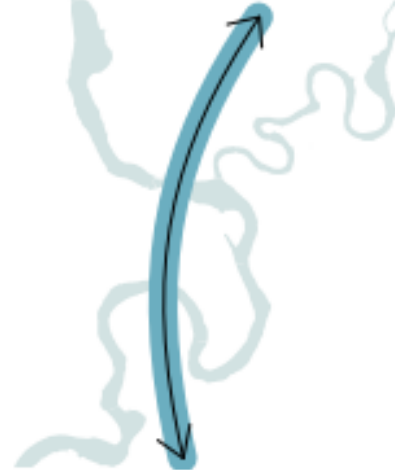
Lokalisering av tjenester, næring og kontorer i byen

Tydelig akse gjennom byen

Næring langs hovedaksen

Samfunnsdel, arealstrategi og næringsplan:

- Satsingsområder for næringsutvikling er Hønefoss sentrum + definerte næringsområder.
- Kontorarbeidsplasser i indre sentrumssone i Hønefoss og tettstedene.

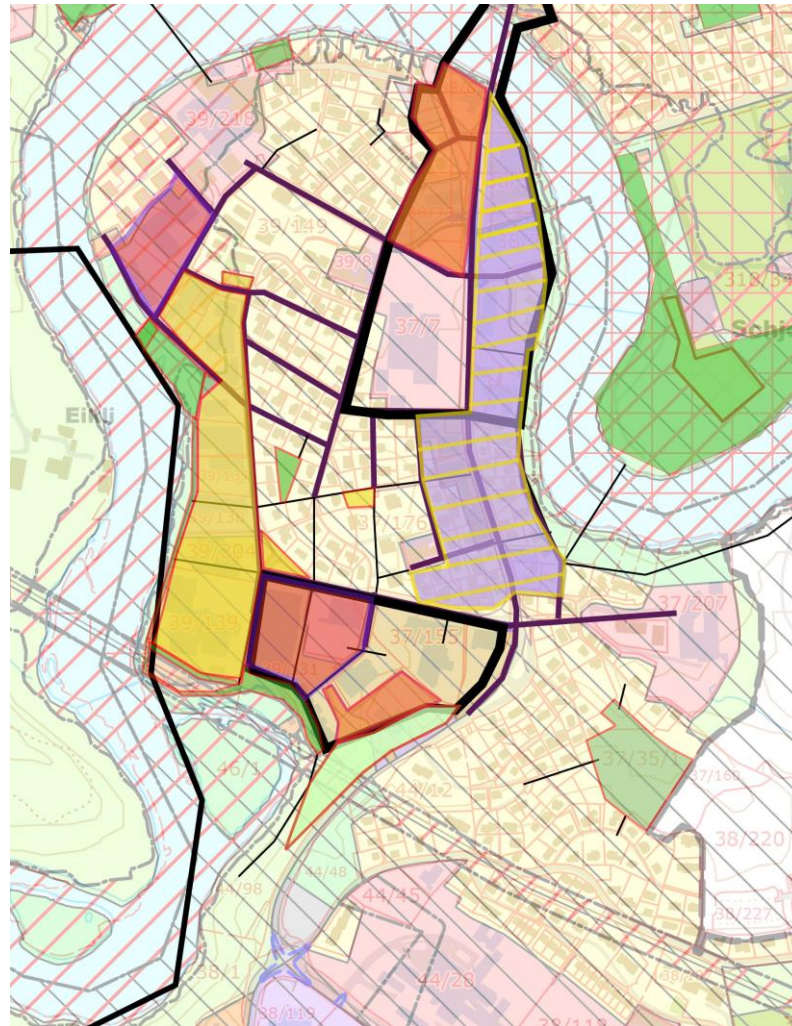
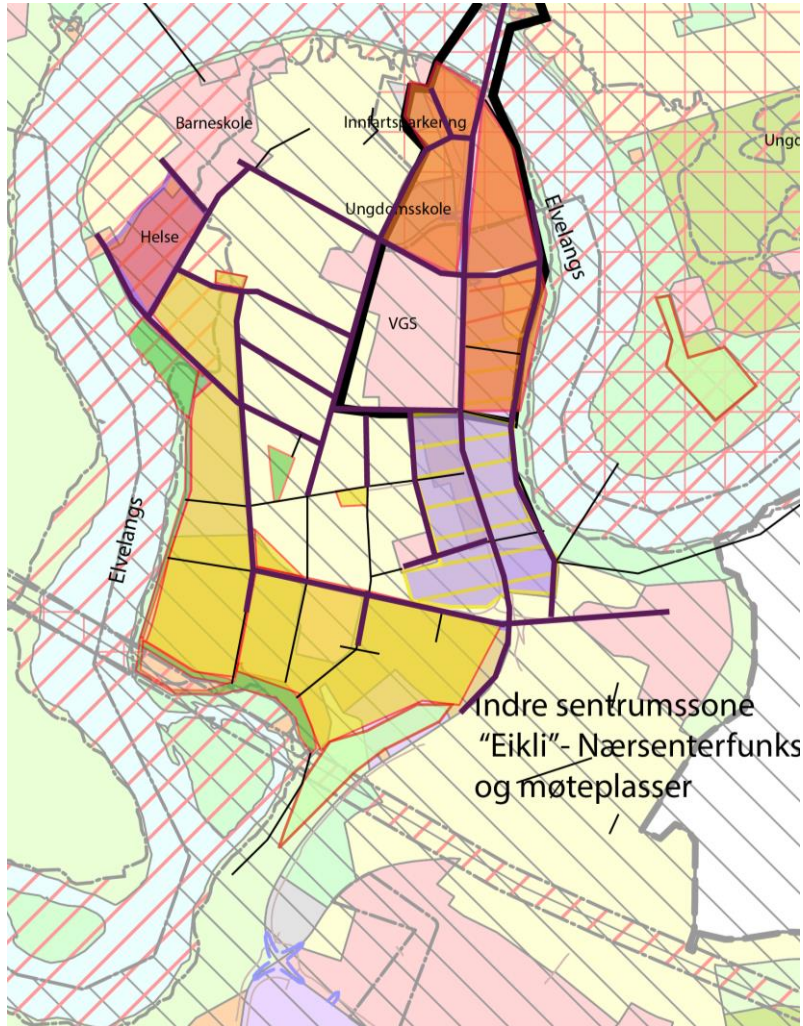
Byplanen

- Styrke sentrum gjennom fortetting med boliger og arbeidsplasser

Foreløpige vurderinger viser flere mulige plangrep

Krever nærmere vurderinger, prosess og medvirkning for å avklare.

Eksempler på plangrep

- **Transformasjon er en langsiktig prosess og krever helhetlig planlegging**
  - Kan gå over flere tiår. Må sikre bokvalitet underveis, samtidig et helhetlig sluttresultat.
  - Flere aktører og grunneiere med ulike interesser og tidsperspektiv.
  - Sikre for forutsigbarhet både for innbyggere, grunneiere, næringsdrivende m.m.
  - Ivareta overordnede strukturer
- **Det er behov for en helhetlig plan for utvikling av Hønefoss sør**
- **Nødvendig å sette noe utvikling på vent i påvente av avklaringer**
  - Flere planinitiativ i området – vanskelig å sikre helhet i enkeltplaner
  - Vedtak i formannskapets strategi og plan (19.04.23, sak 23/23):

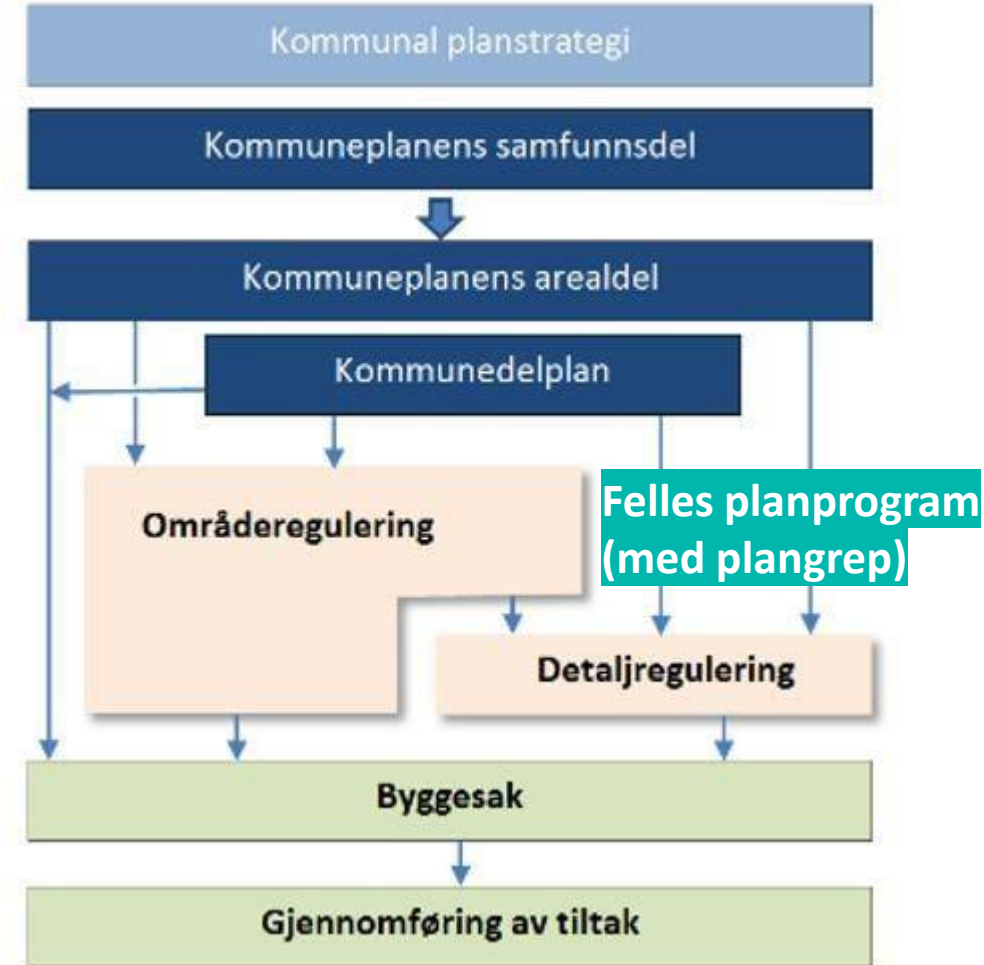
Fram til ny kommuneplanens arealdel er vedtatt, skal alle private detaljreguleringsplaner i områder som foreslås til transformasjon eller vesentlig endret arealformål i ny kommuneplanens arealdel, legges frem til politisk oppstart.

Anbefaling: felles planprogram for å avklare plangrep

Planprogram for et større område kan brukes for å

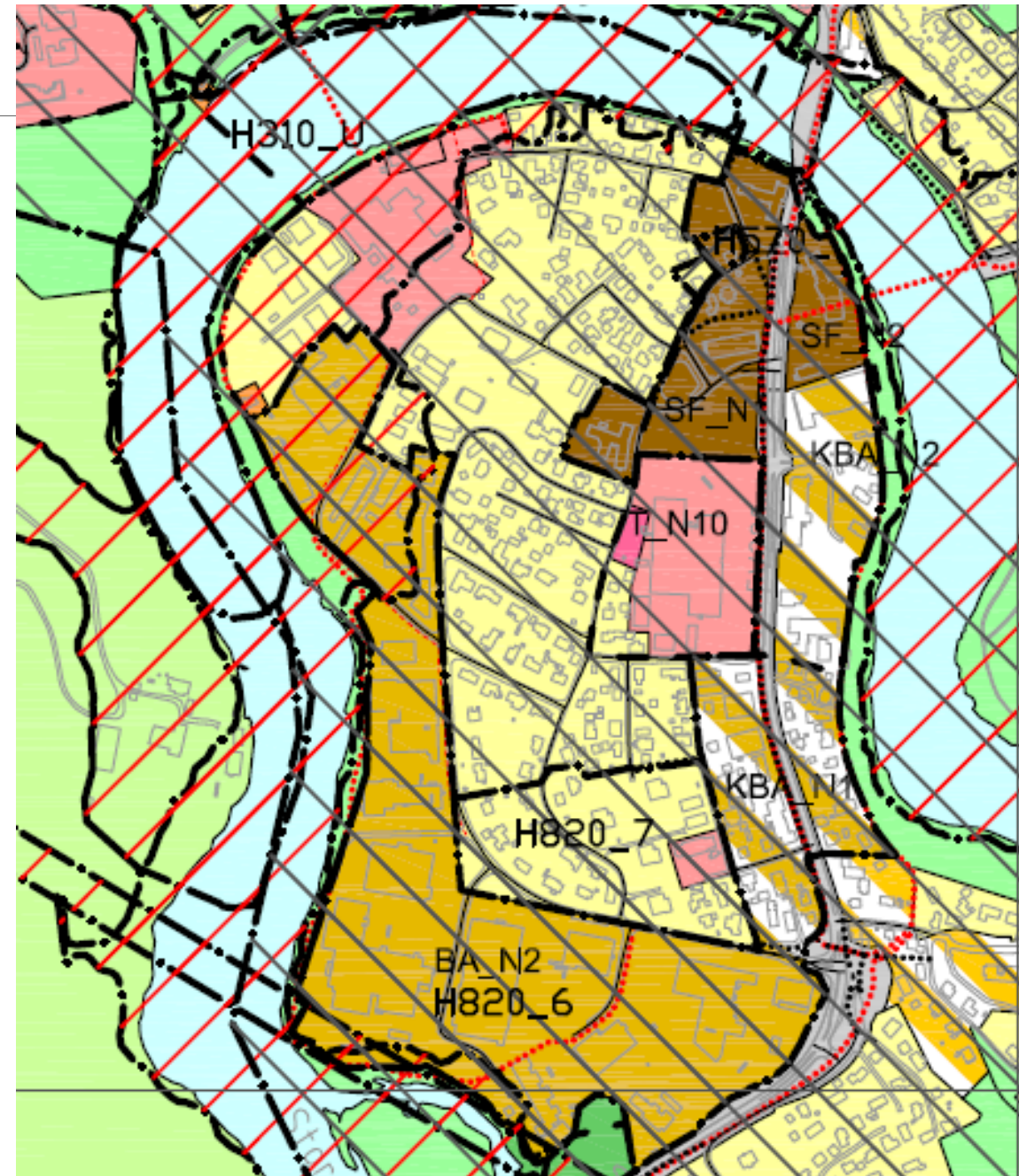
- **avklare plangrep**
- **gi føringer for videre planlegging**
- Sikre helhetlig utvikling av området.
- Rammer for videre utvikling.
- Utarbeides av kommunen, vil kreve prioriteringer og ressurser.
- Følger formell prosess etter plan- og bygningsloven.
- Ikke en juridisk bindende plan.
- Fastsettes av kommunestyret.
- Sikre bred medvirkning

Kommuneplanen åpner muligheter

- Viser arealer for transformasjon i plankartet ved bruk av arealformål og hensynssone.
- Bestemmelser og retningslinjer om videre utvikling
  - Forhold som skal avklares og sikres i videre planlegging
  - Krav om felles planlegging for konkrete områder
    - Avklare hvilke arealer som må settes på vent.
    - For Hønefoss sør vil felles planprogram kunne dekke kravet.

Takk for i dag!

www.ringerike.kommune.no/arealdel

RINGERIKE
nærmest det meste

RINGERIKE
KOMMUNE